

"Taipaleen lohkolla edelleen kiivasta tykistötulta. Vihollisen voimakas painostus jatkuu. Vastaiskuin ovat paikalliset sisäänmurrot onnistuttu torjumaan viholliselle suuria tappioita tuottaen. Omat asemamme ennallaan..."

Niin - tuo kaikki oli liiankin tuttua silloin. Katseltuna ajallisen matkan takaa muistikuvissa yhtä unohtumatonta vieläkin. Aina ...

katkeran
tykistö
Totisesti se oli aikaa. Kuin jäytävää painajaisuutta. ~~Lohduttomuudessaan~~ Turruttavassa ~~monotonisuudessaan~~ hyökkääjän raivoissaan, valtava tykistötuli moukaroiki kaikkialla. Niin tuntui. Kirjaimellisessa massavaikutuksessaan jättämättä tuhovimmassaan mitään osattomaksi.

Ei riittänyt se, että viaton ~~so ainakin~~ karjalainen maisema raiskaantui. ~~Ei mikään...~~ *Niin kärsivät myös* ~~viattomat uhrit,~~ *Siinä jokainen* ~~viattomat uhrit,~~

Siinä jokainen ~~viattomat uhrit,~~ *Siinä jokainen* ~~viattomat uhrit,~~ osumatarkkuuden myös sieluun, ~~Siilloinkin,~~ *Siinä jokainen* ~~viattomat uhrit,~~ kun maallinen tomumaja oli ainakin toistaiseksi säästynyt. - Ja ympärillään tämäkö on Keski-Suomen miesten ja pohjalaisten naapureiden joukkohauta!

Mutta oli jotain johon samainen inferno ei pystynyt. Jota se päinvastoin kimmoessaan terästytti. Jatkuvana luomisen lähteenään löi ja ylläpiti.

Myötälämisen ja yhteenkuuluvaisuuden pyyteettömän arvokas näkymätön side oli juuri tätä. Todellinen puolustuslinja niin irvon epätodellisen näkyvän vastineensa korvajaana.

Kaivatuks
Lin
Näin kaksi vuosikymmentä myöhemmin toteaa seestynemmin ja kritisoivemminkin silloisen mielialan. Samalla ennenkaikkea suorastaan kadehtien. Todella kaipuulla kadehtien sitä yhteenkuuluvaisuuden henkeä joka meillä koko kansakuntanakin juuri talvisodan aikana vallitsi. Samalla sitä, että emme lähimainkaan vastaavaa ole sittemmin saavuttaneet. Valitettavasti. Niin kipeästi kuin se tarpeen olisikään...

Jos ei totisesti sen ~~vast~~ silloista vastaavaa aikaansaajaa. Sen synnytystuskaa kaikkineen.

Myötälämisen silloinen kärsimysside ei ~~rajoittu~~ ~~mut~~ eroittanut etulinjaa kotirintamasta. Oli yhdistävänäkin tekijänä. Mutta kaikessa suhteellisuudessaan juuri etulinjakäsitteen piirissä joutui sama sisäisesti ilmentymään ehkä voimakkaimmin. Kohtalonyhteydessä tiivistyen.

Etulinjaan sinänsä kuulumattomana mutta siihen kenties kirjaimellisestikin elimellisimmin liittyvänä portaana tarjosi joukkosidontapaikan jo olemus tässäkin aina muistettavat näkymänsä. Inhimillisessä toivon ja lohduttomuuden surkeuskaoksessa ikäänkuin ylevöidyin tiivistymin. Jatkuvana yhdysiteenä huomaamattomasti ilman muuta tapahtuvana kokonaisuuden seuraajana - miten kestävä veljet edessä?

Olkon kokonaisuuteen nähden suppeanakin mutta sitä täydellisempänä eläytymisen lohkona omat peräti tutut tukikohdat loppuunjyrsittyine yhdyshautoineen paikallistivat mielessä pysyvästi silloisen maailman olemuksen polttopisteen. Siellä olevat enemmän kuin ystävä henkilöivät korostetusti samalla huolen koko isänmaasta. Vaikkakin nyt jaksan en tuskin ulottuakaan tietoisesti ulommas heistä.

Niin tiivis oli side...

Niin - tuo kaikille rintamamiehille tuttu JSP muodosti todella oman maailmansa. Väitysportaan niin monessakin mielessä. Elämään - jos kuolemaankin. Molempiin etulinjan karskein ja koruttomin ulkonaisin menoin. Ei sittenkään sisäisin - kysymys oli todella lähimmäisistä.

Erittelemättömien muistikuvien määrästä ja kokemuksista samaisesta JSP-maailmasta olisi varmaan itse kullakin sitä kokeneesta arvaamattoman paljon jälkikäteyttämisen arvoista. Jotain ennenkaikkea hengessään sellaista, mitä muissa portaisissa ei voinutkaan tapahtua. Usein enemmän kuin totisena tulen ja veren yhdistelmänä - vakavin muistaminen niin usein mieleen tullein (pinnastuksi) lainauksin pelastusarmeijan tunnuksista. Eikä suinkaan pienimminkään rienauksin, Sensijaan sitä kaikkea muuta kuin kuvaannollisuudessaan...

Niin vähän kuin kuluneitten sotiemme tästä inhimillisen surkeuden tyyssijasta onkaan näkynyt muistiinpantua en puolestani sitä toisaalta ihmettele. JSP:n osuus ja työ joutui kokonaisuudessa väkisin sanoisin varjopuolen asemaan. Ei niinkään merkityksessään ja sen arvostuksessa. Päinvastoin. Mutta sen toiminta muodostui väkisin liian toistuvaksi, ettei sanoisi yksipuoliseksi - sen kokeneille, siihen turtuneille. Mitä pöyristyttäviä surkeuden näkymiä se sitten olisikaan tarinnut joillekin muille. Uskaltaisi sanoa, sitä ymmärtämättömille. Sen henkeen ylettyvä kuitenkaan.

Sielläkin koetun todellisen sankariuden määrä onkin kuvaamattomissa, Siellä kärsineille haavoittuneille ja kuoleville liian pyhää.

Lankeamatta tässä yhteydessä verestämään muistikuvia hokuttelevan sensationälän mahdollisissa piirtymissä silloisen elämäkulun varrelta palauttaisin sensijaan mieliin pienenä vaatimattomanakin tapahtumana erään sanoisinko tyyppillisen hetkisen. Ei suinkaan surullisuudessaan ainutlaatuisenkaan. Tavallaan päinvastoin. - Veljeyden ja aseveljeyden ero jää todella oikeimmillaan hyvin pieneksi...

Todellisessa myötäeläytymisessä muodostuu vakavin surukin lannistumattomaksi eteenpäin tähtääväksi voimaksi.

Terenttilässä ei silloin ollut helppoa. Ei elää - kyllä kuolla. Niinkuin jatkuvasti.

Oli kuulemma ollut joulukin. Pyhäpäivien inferno oli tasaantunut huipentumastaan - samaan käsitteeseen kuuluvaksi jatkuvuudeksi. Oikealla oli Keljan ylitysylläkkö verisesti torjuttu. Mustanojan puolella samoin. Painopisteettä jatkuva yhtämittäinen massatulitus pitkin linjaa. Tai oikeammin, hyökkääjän kannalta oli painopisteen käsite vain hieman laajentunut. Mies- ja tykistömassoihinsa nähden sittenkin pisteenä.

Haavoittuneiden vyöry yhdistetylle ~~JSP~~ joukkosidontapalkallemme oli jatkuvaa. Liian myöhään edes meille saakka ennättäneiden lukukaan ei ollut pieni. He muodostivat oman hiljentyneen kunniavartionsa ulkopuolella.

Haavoittuneidenkin evakuointi päiväsaikaan oli melkein mahdotonta. Vilakkalan aukeat. ~~...~~ Kaikkensa jo antaneille ei toistuvien öidenkään vartiointi aina riittänyt...

JSP-korsuumme luotimme parhaan mukaan. Muodostihan se suhteellisesti parhaimman turvankin. Tarviten sekin katteekseen vahvistusta harva se yö. Puiden kaato~~kin~~ oli turvattu sitä varten - kivistä oli puute. Liian raskas täysosuma olisi ollut kohtalokas. Sen tulokset tiesimme meistä oikealla olvalta lohkolta.

Tupaten täyt~~t~~hän meillä silloinkin oli. Luonnollisesti... Eikä edelliseen sisältyvää todellisempaa luonnottomuutta suinkaan häiventänyt kuumuudesta etova veren - ja paljon muun - haju. Näkymä puhisevan petromaxin valaistuksessa kaikkea muuta

kuin/ /mieltäylentävä. Sisältäen jo karmeassa ulkonaisuudessaankin liian paljon. Kantaessaan niin hiljaista toivoa kuin alistunutta toivottomuuttakin sisässään. Joka tapauksessa - pelastusta kirjaimellisesta helvetistä jokaisen vieraan kohdalla. Vaikka hiljentyneenkin. Ei isäntävään - ainakaan vielä.

Tulituksen jatkuvassa tiiviydessäkin olimme tajunneet tutussa Komosessamme armottomimman kovuuden. Tapsit olivat tietenkin jälleen katkeilleet mutta haavoittuneiden virrasta oli surullisen helppoa vetää johtopäätöksensä. Olin pistäytynyt puolestani juuri komentokorsussakin, toistuen vakavan tilamme hallitsemassa hermokeskuksessa. Odotimme taas vahvaa sisäänmurtoyritystä liiankin tutuin ennakkomerkein. Tykistöemme tukea olisi takaa kipeästi tarvittu jälleen. Mutta se järkyttävä ammuspuute vielä kaiken lisäksi...

enää/ Kovaosaiset vikapartiomiehet yrittivät avoimessa suojattomuudessaan näemmä parhaansa tapseja korjaillessaan. Liian tuttuina vierailijoina JSP:lla hekin - ~~suullisten~~ sanallisten viestien tuojina. Tai /sanattomain.

Paluuni kiireestä oli naapurimme jälleen pitänyt huolta. Jos syrjähyppyistäkin kirjaimellisuudessaan. Kolmosen lääkintämiehiä ahkioineen oli juuri uupuneina saapumassa samalla korsullemme. Joku lievemmin haavoittunut vielä auttamassakin.

/tyjen Muistan aina, kuinka yhteisauttamisemme jälkeen korsun suojiin palasin lähemmin tutkimaan viimeisenä vedettyä kaatuneeksi jo ilmoitettua. Ilmeisessä kiireessä tehdyä pään veristen siteiden alta en heti tuntenut edes vainajaa. Eihän henkilöllisyydellä sinänsä enää mitään merkitystäkään ollut. Kohdaltani olivat kaikki veljiä sodan merkityksessä. Arvaamattomat kallovammat joskus toteutuneine ~~pa~~ ihmeineen nytkin todennäköisesti panivat tarkempaan tutkimukseeni. /Siinä toivonkipinässä enää turhaan.

Sensijaan vasta tällöin tunsin vihdoin vainajan. Huomasin tutut reserviluutnantin tähtensä suojapuvun jäännösten alta ensiksi. Vihdoin tutut kasvopiirteensä, hyvin tutut. - Viimeisen tervehdykseeni sisältyi ajatuksissani paljon...

Korsuun palattuani tuskin tavallista syvempi vakavuuteni herätti huomiota. Oli riennettävä auttamaan autettavissa olevia. Näistä veljistä oli vielä toivoa. Eikä toivo saanut sammua keneltäkään.

Lähin mieheni, res.lääk.luutn. M-la oli aina yhtä toimeliaan iloisena, auttavana edessäni. Hänkin niin tuttuine piirteineen. Olimmehan jo vuosien takaa tuttuja. Sotaan valrautumisessakin rinnakkaiskursseilta RUK:sta. Opintoajoilta. -

Mutta kaikki tuo ei nyt auttanut. Irvokkasti päinvas-toin. - Pelkäsin katsoa häntä kasvoihin - karaistuneisuude-sanikin. Sillä tulisin - näkemään samat tutut kasvot kuin äsken ulkonakin ...

mi /
Ostaneeni /
enää/ Kärkien tiesin kuitenkin näkyjeni suunnattoman eron. Ulkonaisesta yksityiskohtiinkin suorastaan samaistuksesta huolimatta. Kuinka voin ... /elämää pursuavat, hymyilevät - jo kuolinnaamion jäykistämät, elottomat ... koskaan /hymyilemättömät ulkona ...

Muistan, kuinka yhteisen aherruksemme aikana koetin kuumeisesti saada jotain sanotuksi ystävälleni. Jotain hyvin tärkeää. Koetin kömpelösti aloittaa viitauksin aluejärjestelmämme kenties ainoasta heikkoudesta. Kuinka juuri kaiken tuskan huipentuvasti kärsivältä jalkaväeltä vaadittiin eniten. Kuinka tässä kunnia-asemassakin samat pitäjät joutuivat näennäisen kohtuuttomasti uhraamaan isänmaan alttarille nuorisonsa parhaimmiston. Kaikkea tuota tuttua yritin. - Sanoja...

En voi olla muistamatta myös, kuinka ystäväni vähitellen vakavoitui juuri auttamaamme veljeä sidottaessa. Olihan kuulemma välissämme tavallista tutumman joukkueen poikia. Pel-

käämiini lisäkysymyksiin ei juuri nyt ollut tarvis enempää mennä. Ei ollut aikaakaan. Tarvitsimme päinvastoin rohkaisevaa iloisuutta ympärillämme. Muiden takia. Sillä erään kohdaltahan se oli ainakin myöhäistä.

Siksi jatkoimme, Vaikeimmat tapauksemme vaativat koko huomiointimme. Hiljaisuuden vallitessa - kuin jostain kirjoittamattomasta sopimuksesta potilaittemmekin kesken.

Vihdoin - kuinka muistankaan elävästi - en enää voinut olla tekemättä jotain. Ulkonaisesti aivan arkista - näennäisyydessään. Ainoastaan pyytämällä ystäväni kahden kanssani ulos. Esimerkkiäni seuraten jopa vyöttäytyneenä.

Opastin hänet hiljaisuuden vallitessa viimeisimmän kunniaavartiamme kylmenneen jäsenen luo.

Päitämme emme tarvinneet enempää paljastaa.

Seisoimme ystäväni kaksoisveljen ääressä ...

Ulkoinen myllerrys ja korsun vavahtelut eivät häirinneet sisäistä tunnelmaa jatkaessamme vakavan hiljaisina edelleen työtämme.

*Valitetaan 20. vuotismuistoksi - mks siitä.
Todella mieluinen aikaa! - merkitt.
muuttamalla*

(Silloinen sul. om. merk. tavan mukaisesti.)

Res. tied. Capt. P. W. W. W.

*ru*Muistotukio Jsp:ltä.

Tri P. Väyrynen
 Suomalainen kansakoulu
 Mustio

Ts -40
 Taipale
 4 liuskaa

AIKAKAUSLEHTI

KANSA TAISTELI
 - miehet kertovat

Konttori: Helsinki, Korkeavuorenkatu 28
 Toimitus: Simonkatu 12 A 4

Paikka Toimii
Väituttää järkin
verran sekovalta
Arkielivella tuntei
K. L. Osm